بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحیمِ

مستندات سخنان «حامد کاشانی»

در برنامه «سمت خدا»

۹ آذر ۱۴۰۰

مردم کوفه

وسارَ معاويةً نحوَ العراقِ ليَغلِبَ عليه ، فلمّا بلغَ جسرَ مَنْبجَ تحرّكَ الحسنُ وبعثَ حُجْرَ بنَ عَدِيٍّ فأمَرَ العُمّالَ بالمسيرِ ، واستنفرَ النّاسَ للجهادِ فتثاقلوا عنه ، ثمّ خفَّ معَه أخلاطٌ منَ النّاسِ بعضُهم شيعةٌ له ولأبيه ، وبعضُهم مُحكِّمةٌ يُؤثرونَ قتالَ معاويةَ بكلِّ حيلةٍ ، وبعضُهم أصحابُ فتنٍ وطمعٍ في الغنائمِ ، وبعضُهم شُكّاكٌ ، وبعضُهم أصحابُ عصبيّةٍ اتَّبعوا رؤساءَ قبائلِهم لا يَرجعونَ إلى دين.

الإرشاد، شيخ مفيد، ۱۰/۲

تعبير امير المؤمنين صلوات الله عليه از خوارج

فَأَنَا نَذِيرٌ لَكُمْ أَنْ تُصْبِحُوا صَرْعَى بِأَثْنَاءِ هذَا النَّهَرِ، وَبِأَهْضَامِ هذَا الْغَائِطِ، عَلَى غَيْرِ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ، وَلاَ سُلْطَانٍ مُبِينٍ مَعَكُمْ، قَدْ طَوَّحَتْ بِكُمُ الدَّارُ، وَاحْتَبَلَكُمُ الْمِقْدَارُ، وَقَدْ كُنْتُ نَهَيْتُكُمْ عَنْ هذِهِ الْحُكُومَةِ فَأَبَيْتُمْ عَلَيَّ إِبَاءَ المخالفين، حَتَّى صَرَفْتُ رَأْيِي إِلَى هَوَاكُمْ، وَأَنْتُمْ مَعَاشِرُ أَخِفَّاءُ الْهَامِ، سُفَهَاءُ الاحْلاَمِ وَلَمْ آتِ ـ لاَ أَبَا لَكُمْ ـ بُجْراً، وَلاَ أَرَدْتُ لَكُمْ ضُرّاً.

نهج البلاغة، خطبه ۳٦

وحشی گری خوارج

إنَّ الخارِجَةَ الَّتي أقبَلَت مِنَ البَصرَةِ جاءَت حَتّى دَنَت مِن إخوانِها بِالنَّهرِ ، فَخَرَجَت عِصابَةٌ مِنهُم ، فَإِذا هُم بِرَجُلٍ يَسوقُ بِامرَأَةٍ عَلى حِمارٍ ، فَعَبَروا إلَيهِ ، فَدَعَوهُ ، فَتَهَدَّدوهُ وأفزَعوهُ ، وقالوا لَهُ : مَن أنتَ ؟ قالَ : أنَا عَبدُ اللهِ بنُ خَبّابٍ صاحِبِ رَسولِ اللهِ صلى الله عليه و آله . ثُمَّ أهوى إلى ثَوبِهِ يَتَناوَلُهُ مِنَ الأَرضِ ، وكانَ سَقَطَ عَنهُ لَمّا أفزَعوهُ . فَقالوا لَهُ : أفزَعناكَ ؟ قالَ : نَعَم . قالوا لَهُ : لا رَوعَ عَلَيكَ ، فَحَدِّثنا عَن أبيكَ بِحَديثٍ سَمِعَهُ مِنَ النَّبِيِّ صلى الله عليه و آله ؛ لَعَلَّ اللهَ يَنفَعُنا بِهِ . قالَ : حَدَّثَني أبي عَن رَسولِ اللهِ صلى الله عليه و آله أنَّ فِتنَةً تَكونُ ، يَموتُ فيها قَلبُ الرَّجُلِ كَما يَموتُ فيها بَدَنُهُ ، يُمسي فيها مُؤمِنا ويُصبِحُ فيها كافِرا ، ويُصبِحُ فيها كافِرا ويُمسي فيها مُؤمِنا . فَقالوا : لِهذَا الحَديثِ سَأَلناكَ ، فَما تَقولُ في أبي بَكرٍ وعُمَرَ؟ فَأَثنى عَلَيهِما خَيرا . قالوا : ما تَقولُ في عُثمانَ ، في أوَّلِ خِلافَتِهِ وفي آخِرِها ؟ قالَ : إنَّهُ كانَ مُحِقّا في أوَّلِها وفي آخِرِها . قالوا : فَما تَقولُ في عَلِيٍّ قَبلَ التَّحكيمِ وبَعدَهُ ؟ قالَ : إنَّهُ أعلَمُ بِاللهِ مِنكُم ، وأشَدُّ تَوَقّيا عَلى دينِهِ ، وأنفَذُ بَصيرَةً . فَقالوا : إنَّكَ تَتَّبِعُ الهَوى ، وتُوالِي الرِّجالَ عَلى أسمائِها لا عَلى أفعالِها ، وَاللهِ لَنَقتُلَنَّكَ قِتلَةً ما قَتَلناها أحَدا . فَأَخَذوهُ فَكَتَفوهُ ، ثُمَّ أقبَلوا بِهِ وبِامرَأَتِهِ وهِيَ حُبلى مُتِمٌّ ، حَتّى نَزَلوا تَحتَ نَخلٍ مَواقِرَ ، فَسَقَطَت مِنهُ رُطَبَةٌ ، فَأَخَذَها أحَدُهُم فَقَذَفَ بِها في فَمِهِ ، فَقالَ أحَدُهُم : بِغَيرِ حِلِّها وبِغَيرِ ثَمَنٍ ! فَلَفَظَها وألقاها مِن فَمِهِ . ثُمَّ أخَذَ سَيفَهُ ، فَأَخَذَ يَمينَهُ فَمَرَّ بِهِ خِنزيرٌ لِأَهلِ الذِّمَّةِ ، فَضَرَبَهُ بِسَيفِهِ ، فَقالوا : هذا فَسادٌ في الأَرضِ ! فَأَتى صاحِبُ الخِنزيرِ فَأَرضاهُ مِن خِنزيرِهِ . فَلَمّا رَأى ذلِكَ مِنهُمُ ابنُ خَبّابٍ قالَ :

لَئِن كُنتُم صادِقينَ فيما أرى فَما عَلَيَّ مِنكُم بَأسٌ ، إنّي لَمُسلِمٌ ، ما أحدَثتُ فِي الإِسلامِ حَدَثا ، ولَقَد أمَّنتُموني ؛ قُلتُم : لا رَوعَ عَلَيكَ . فَجاؤوا بِهِ فَأَضجَعوهُ ، فَذَبَحوهُ ، وسالَ دَمُهُ فِي الماءِ . وأقبَلوا إلَى المَرأَةِ ، فَقالَت : إنّي إنَّما أنَا امرَأَةٌ ، أ لا تَتَّقونَ اللهَ ! فَبَقَروا بَطنَها ، وقَتَلوا ثَلاثَ نِسوَةٍ مِن طَيِّءٍ ، وقَتَلوا اُمَّ سِنانٍ الصَّيداوِيَّةَ .

تاريخ الطبري، ٨١/٥

صلح امام مجتبى عليه السلام مانند صلح حديبيه فتح مبين است

حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ (رحمه الله) قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ دَاوُدَ الدَّقَّاقُ قَالَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ اللَّيْثِ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْدٍ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الْعَلَاءِ الْخَفَّافُ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَقِيصَا قَالَ قُلْتُ لِلْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ لِمَ دَاهَنْتَ مُعَاوِيَةَ وَ صَالَحْتَهُ وَ قَدْ عَلِمْتَ أَنَّ الْحَقَّ لَكَ دُونَهُ وَ أَنَّ مُعَاوِيَةَ ضَالٌّ بَاغٍ فَقَالَ يَا أَبَا سَعِيدٍ أَ لَسْتُ حُجَّةَ اللَّهِ تَعَالَى ذِكْرُهُ عَلَى خَلْقِهِ وَ إِمَاماً عَلَيْهِمْ بَعْدَ أَبِي (ع) قُلْتُ بَلَى قَالَ أَ لَسْتُ الَّذِي قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) لِي وَ لِأَخِي الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ إِمَامَانِ قَامَا أَوْ قَعَدَا قُلْتُ بَلَى- قَالَ فَأَنَا إِذَنْ إِمَامٌ لَوْ قُمْتُ وَ أَنَا إِمَامٌ إِذْ لَوْ قَعَدْتُ يَا أَبَا سَعِيدٍ عِلَّةُ مُصَالَحَتِي لِمُعَاوِيَةَ عِلَّةُ مُصَالَحَةِ رَسُولِ اللَّهِ (ص) لِبَنِي ضَمْرَةَ وَ بَنِي أَشْجَعَ وَ لِأَهْلِ مَكَّةَ حِينَ انْصَرَفَ مِنَ الْحُدَيْبِيَةِ

أُولَئِكَ كُفَّارٌ بِالتَّنْزِيلِ وَ مُعَاوِيَةُ وَ أَصْحَابُهُ كُفَّارٌ بِالتَّأْوِيلِ يَا أَبَا سَعِيدٍ إِذَا كُنْتُ إِمَاماً مِنْ قِبَلِ اللَّهِ تَعَالَى ذِكْرُهُ لَمْ يَجِبْ أَنْ يُسَفَّهَ رَأْيِي فِيمَا أَتَيْتُهُ مِنْ مُهَادَنَةٍ أَوْ مُحَارَبَةٍ وَ إِنْ كَانَ وَجْهُ الْحِكْمَةِ فِيمَا أَتَيْتُهُ مُلْتَبِساً أَ لَا تَرَى الْخَضِرَ (ع) لَمَّا خَرَقَ السَّفِينَةَ وَ قَتَلَ الْغُلَامَ وَ أَقَامَ الْجِدَارَ سَخِطَ مُوسَى (ع) فِعْلَهُ لِاشْتِبَاهِ وَجْهِ الْحِكْمَةِ عَلَيْهِ حَتَّى أَخْبَرَهُ فَرَضِيَ هَكَذَا أَنَا سَخِطْتُمْ عَلَيَّ بِجَهْلِكُمْ بِوَجْهِ الْحِكْمَةِ فِيهِ وَ لَوْ لَا مَا أَتَيْتُ لَمَا تُرِكَ مِنْ شِيعَتِنَا عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ أَحَدٌ إِلَّا قُتِلَ

علل الشرایع ، شیخ صدوق، ۲۱۱/۱

تحلیل رهبر معظّم انقلاب از آتش بس امام مجتبی علیه السلام

خیلی روشن است که برای هیچ انسانی – نه هیچ مسلمانی یا هیچ شیعه‌ای – **سازش امام حسن با معاویة بن ابی سفیان – امام کفر، پیشوای شرک، سازش این دو تا برای هیچ کس قابل قبول نیست**، قابل فهم نیست، ولی مسئله این‌جور نیست؛ صلح به معنای سازش و تسلیم نیست. صلح امام حسن به معنای متارکه‌ی موقت جنگ است، برای آمادگی جهت ضربت زدن قاطع‌تر. صلح امام حسن علیه السلام، بر طبق آیه‌ای که تلاوت شد و شنیدید، «تَحَرّف لِقِتال» است و «تَحَیز إلی فِئَةٍ»؛ ماهیتاً صلح امام حسن علیه السلام اصلاً

.

این است. و مطالعه‌ی مقدار زیاد از اسناد و مدارکی که از این صلح برای ما باقی مانده است، مطلب را به همین صورت برای ما روشن می‌کند و امیدواریم که امروز هم مطلب تا حد کافی برای عموم شنوندگان عزیز روشن بشود.

در نسل‌های گذشته البته – در قرنهای نزدیک به ماجرای صلح – کم و بیش یک چنین دریافت‌هایی در بین عدّه‌ای بوده است. لذاست می‌بینیم در قرن سوم هجری، دو کتاب از دو نویسنده مسلمان و مورخ شیعه صادر می‌شود و نوشته می‌شود به نام «قیام الحسن».

صلح را به معنی قیام، با ماهیت قیام شناخته‌اند؛ قیام الحسن. هر دو در قرن سوم هجری است. پس کم و بیش مطلب بر عده‌ای پوشیده نبوده است و می‌فهمیده‌اند بعضی‌ها ماجرای صلح را.

اساساً باید ببینیم نزاع میان امام حسن علیه السلام و معاویه، مگر نزاع دو منازع خلافت بود؟ اگر ما این منازعه را به معنای **منازعه‌ی بین دو مدّعی حکومت و زعامت بگیریم،** مطلب به همین **دست‌اندازهایی که حالا افتاده است، طبعاً باید بیفتد،** ولی مسئله میان امام

و معاویه، مسئله‌ی منازعه‌ی میان دو مدّعی سلطنت و حکومت نبود؛ منازعه‌ی بر دو فکر بود، منازعه‌ی یک ایدئولوژی انقلابی تکامل‌طلب و انسان‌ساز بود، با یک فکر ارتجاعی فردی که همه چیز را بر طبق منافع شخصی خود توجیه و تحلیل می‌کند. و به عبارت خیلی روشنی، که در فرهنگ اسلامی قابل درک کامل هست، **مبارزه‌ی میان توحید و شرک بود و مبارزه‌ی میان کفر و ایمان**؛ ماهیت مبارزه میان امام و معاویه اصلاً این است.

ماهیت جنگ امام حسن علیه السلام با معاویه و ریشه‌های آن

وقتی که ما چهره‌ی جنگ میان امام مجتبی علیه السلام و معاویه را به این **صورت شناختیم، بالطّبع می‌فهمیم که این مبارزه مربوط به سال چهلم هجری نبود**، یعنی سال فوت امیرالمؤمنین علیه السلام، و به حکومت نشستن امام مجتبی علیه السلام – مسئله مربوط به لااقل نیم قرن و بیشتر، **پیش از آن روز بود. جنگ میان ایمان و کفر و میان توحید و شرک**؛ یعنی همان جنگی که یک روز میان اردوگاه یثرب و اردوگاه مکّه برپا بود؛ یعنی میان خاتم الأنبیاء صلی الله علیه و آله و سلّم و میان ابوسفیان. این همان جنگی بود که

.

سیزده سال پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلّم به آن دچار بود و بعد که به مدینه عزیمت کرد و جامعه‌ی اسلامی را تشکیل داد و شکل مطلوب را به گروه انسانهای پیرو خود بخشید، میان مدینه و مکه این جنگ برقرار بود. این همان مبارزه‌ی مرگ و زندگی است که تمام آیات قرآن که درباره‌ی قتال است و درباره‌ی جهاد است، مصداق عینی آن روزش عبارت بود از همین صف‌بندی میان پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلّم و میان کفّار و مشرکین، که رأسشان و مهمترین رکنشان کفّار قریش بودند و در رأس آنها ابوسفیان؛ این همان مبارزه است.

دو امام مجاهد، ص ۱۱

سخنرانی ۲٤ فروردین سال ۱۳۵۱ مصادف با ۲۸ صفر